

Vec C-672/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. december 2020

Vnútroštátny súd:

Landesgericht Korneuburg

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

23. november 2020

Odvolateľka, žalovaná v konaní na prvom stupni:

L GmbH

Odporca v odvolacom konaní, žalobca v konaní na prvom stupni:

FK

[*omissis*] **LANDESGERICHT KORNEUBURG (Krajinský súd Korneuburg, Rakúsko)**

Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg) ako odvolací súd [*omissis*] vo veci žalobcu **F***** K******* [*omissis*] proti žalovanej **L***** GmbH** [*omissis*] vo veci odvolania žalovanej voči rozsudku Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat, Rakúsko) z 26. augusta 2020, [*omissis*] vydal toto

R o z h o d n u t i e:

[I] Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa **článku 267 ZFEÚ** na **prejudiciálne rozhodnutie** predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania o týchto otázkach:

1. Má sa článok 3 ods. 2 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (nariadenie o právach cestujúcich) vykladať v tom zmysle, že **nariadenie platí pre cestujúceho, ktorý sa ešte pred dostavením sa na letisko online zaregistroval na let a nemá so sebou batožinu na odovzdanie; na informačnej tabuli na letisku vidí meškание letu, pri odletovej bráne čaká na ďalšie informácie, informuje sa pri pulte leteckého dopravcu po odlete rezervovaného letu; od pracovníkov žalovanej nedostane ani objasnenie, či a kedy odletí, ani ponuku náhradného letu; a následne na to si sám rezervuje iný let do svojho cieľového miesta bez toho, aby nastúpil na pôvodne rezervovaný let?**

2. Má sa článok 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich vykladať v tom zmysle, že letecký dopravca nie je povinný plniť náhradu podľa článku 7 nariadenia o právach cestujúcich, **ak cieľové miesto cestujúceho dosiahne s omeškaním 8 hodín a 19 minút, pretože lietadlo bolo počas jedného z predchádzajúcich letov poškodené bleskom; technický pracovník podniku na vykonávanie údržbárskych prác poverený leteckým dopravcom, ktorý bol prizvaný po pristáti našiel len malé poškodenia („some minor findings“), ktoré však neobmedzovali riadne fungovanie lietadla; let predchádzajúci predchádzajúcemu letu sa uskutočnil; avšak v priebehu *Pre-Flight-Check* pred uskutočnením predchádzajúceho letu sa zistilo, že lietadlo predbežne nie je ďalej použiteľné; a letecký dopravca preto namiesto pôvodne plánovaného a poškodeného lietadla použil náhradné lietadlo, ktorým sa uskutočnil predchádzajúci let s omeškaním odletu v dĺžke 7 hodín a 40 minút?**

3. Má sa článok 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich vykladať v tom zmysle, že **k prijateľným opatreniam, ktoré má letecký dopravca prijať, patrí**

to, aby cestujúcemu ponúkol zmenu rezervácie na iný let, s ktorým by svoje cieľové miesto dosiahol s meškaním 5 hodín (a – na základe rezervácie uskutočnenej z jeho vlastnej iniciatívy – aj skutočne dosiahol), **hoci letecký dopravca namiesto lietadla, ktoré viac nebolo použiteľné, pri lete použil náhradné lietadlo, ktorým by cestujúci svoje cieľové miesto dosiahol s meškaním 8 hodín a 19 minút?**

[II] [omissis] [prerušenie konania]

O d ô v o d n e n i e:

Žalobca mal potvrdenú rezerváciu pre nasledovný let uskutočnený žalovanou:

– OE 105 z Palma de Mallorca (PMI; Španielsko) 21. október 2019, 14:30, do Viedne (VIE; Rakúsko) 21. októbra 2019, 16:50.

Letová vzdialenosť Palma de Mallorca (PMI) – Viedeň (VIE) podľa výpočtu podľa ortodrómy nie je viac ako 1.500 kilometrov.

Podľa tvrdení žalovanej bolo lietadlo, ktoré sa pôvodne malo použiť na tomto lete 21. októbra 2019, použité pre nasledovné lety:

[1] OE 1318 z Viedne (VIE) 07:30, do Bergama (BGY; Taliansko) 09:00. Let bol uskutočnený načas.

[2] OE 1319 z Bergama (BGY) 09:25, do Viedne (VIE) 10:55. Let bol uskutočnený s meškaním odletu 2 hodiny a 15 minút a meškaním priletu 2 hodiny a 40 minút.

Ďalej malo byť použité na tieto ďalšie lety:

[3] OE 100 z Viedne (VIE) 11:30, do Palma de Mallorca (PMI) 13:55. Let – náhradným lietadlom – bol uskutočnený s meškaním odletu 7 hodín a 40 minút a meškaním priletu 7 hodín a 41 minút.

[4] OE 105, predmetný let. Let – s tým istým lietadlom – bol uskutočnený s meškaním odletu 8 hodín a 26 minút a meškaním priletu 8 hodín a 19 minút.

Žalobca od žalovanej požaduje zaplatenie 250 eur plus úroky ako náhradu podľa článku 5 [ods. 1 písm. c) bodu iii)] v spojení s článkom 7 [ods. 1 písm. a)] nariadenia o právach cestujúcich a vychádza z viac ako osemhodinového meškania priletu letu OE 105. [omissis] [tvrdenia žalobcu, pokiaľ sú relevantné, sú uvedené nižšie odvolacím súdom]

Žalovaná [omissis] uviedla, že žalobca na let OE 105 nenastúpil; preto sa nariadenie o právach cestujúcich podľa jeho článku 3 ods. 2 písm. a) neuplatní. [omissis] [omissis] [tvrdenia žalovanej, pokiaľ sú relevantné, sú uvedené nižšie odvolacím súdom]

Napadnutým **rozsudkom** príslušný Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat) na prvom stupni vyhovel žalobnému návrhu a k správaniu žalobcu na letisku Palma de Mallorca (PMI) sa vyjadril v zmysle uvedenom vyššie v prvej otázke. K príčine meškania sa Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat) nevyjadril. Z právneho hľadiska uviedol, že pre výsledok konania nie je relevantné, či žalobca – po tom ako sa zaregistroval na let – na tento meškajúci let skutočne nastúpil alebo nie. Evidentne vychádzal z toho, že blesk predstavuje mimoriadnu okolnosť v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich, a zaoberal sa niekoľkými opatreniami, ktoré boli pre žalovanú prijateľné. Okrem iného neuviedol návrhy účastníkov konania týkajúce sa možnej zmeny rezervácie cestujúcim na iný let z Palma de Mallorca (PMI) do Viedne (VIE), ako ani vysvetlenie, prečo žalovaná nemohla hneď pre let OE 105 z Palma de Mallorca (PMI) zaobstarat' náhradné lietadlo. Súd poukazuje na to, že žalovaná už od zasiahnutia bleskom okolo 9:00 musela počítať s tým, že následné použitie tohto lietadla na plánovaných trasách spôsobí značné meškание, aj keď sa pri prehliadke napokon neobjaví závažná škoda.

[omissis]

[omissis] [návrhy] [omissis] Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg) je ako **odvolací súd** príslušný, aby rozhodol o nárokoch žalobcu na druhom a poslednom stupni.

O prejudiciálnych otázkach:

O prvej otázke:

Výklad článku 3 ods. 2 písm. a) nariadenia o právach cestujúcich je v tomto prípade sporný z dvoch hľadísk:

[a] Na jednej strane je potrebné preskúmať, či žalobca sa včas dostavil na odbavenie letu. Podľa zistení súdu prvého stupňa sa žalobca na let zaregistroval online a tak získal palubný lístok.

Na jednej strane je možné zastávať názor, že vystavením palubného lístka leteckým dopravcom je proces odbavenia letu už ukončený. Na druhej strane je možné zastávať názor, že namiesto dostavenia sa na odbavenie letu postačuje dostaviť sa na nástup do lietadla.

Nakoniec je sporné, či „čas, ktorý vopred stanovil letecký dopravca“ v zmysle článku 3 ods. 2 písm. a) nariadenia o právach cestujúcich je ten, ktorý zodpovedá letovému plánu, alebo či v prípade meškania sa má uplatniť čas oznámený pre tento prípad.

Podľa názoru vnútroštátneho súdu v konkrétnom prípade postačuje, aby žalovaná palubný lístok žalobcovi doručila elektronickými prostriedkami, a on sa pri zohľadnení letového plánu včas vybral k odletovej bráne. Podľa názoru vnútroštátneho súdu naopak nie je nevyhnutné, aby sa cestujúci po pôvodne

plánovanom čase odletu ďalej zdržiaval pri odletovej bráne a potom sa v čase, ktorý stanovil letecký dopravca pre meškajúci let, najneskôr 45 minút pred zverejneným časom odletu meškajúceho letu, opäť musel nachádzať pri odletovej bráne, respektíve pri pulte.

Túto otázku Súdny dvor Európskej únie doteraz neposudzoval.

[b] Iný čiastkový aspekt sa týka otázky, či cestujúci musí byť skutočne prepravený meškajúcim letom, alebo či nárok na náhradu z dôvodu (veľkého) meškania existuje aj vtedy, ak si sám zorganizoval náhradnú prepravu.

[omissis] [judikatúra v Nemecku a Rakúsku] [omissis] Účastníci v konaní argumentujú s poukázaním na odôvodnenie uznesenia Súdneho dvora Európskej únie z 24. októbra 2019 vo veci C-756/18 *easyjet Airline*. Východiskom tohto rozhodnutia je prejudiciálna otázka týkajúca sa spôsobu, akým má cestujúci preukázať, že sa dostavil na odbavenie letu.

Z odpovede Súdneho dvora Európskej únie sa na jednej strane dá argumentovať, že tento dôkaz sa má vykonať rôzne podľa toho, či cestujúci bol meškajúcim letom prepravený alebo nie. V prvom prípade sa predloženie palubného lístka nevyžaduje, v druhom prípade sa jeho predloženie vyžaduje. Odpoveď sa však môže interpretovať aj tak, že v prípade, že letecký dopravca uvedie, že cestujúci nebol meškajúcim letom prepravený, cestujúci má predložením palubného lístka preukázať, že sa včas dostavil na odbavenie letu a meškajúcim letom bol prepravený.

[omissis] [vnútroštátna judikatúra] [omissis] Vnútroštátny súd sa skôr prikláňa k názoru, že právo na náhradu existuje nezávisle od toho, či cestujúci na meškajúci let nastúpi alebo nie. V konkrétnom prípade existovala možnosť náhradnej prepravy, ktorá cestujúceho mohla dostať do jeho cieľového miesta skôr ako meškajúci let a ktorú aj využil. Ak sa cestujúci rozhodol dosiahnuť svoje cieľové miesto iným spôsobom ako meškajúcim letom, dlhším zdržaním na jednej strane a zmenou rezervácie na druhej strane mu vznikli nepríjemnosti, ktoré sa vyplatením náhrady majú kompenzovať.

Viaceré sudy Európskej únie však na túto otázku odpovedajú rôzne, takže je nevyhnutné stanovisko Súdneho dvora Európskej únie.

O druhej otázke:

Žalovaná vychádza z existencie mimoriadnej okolnosti ako príčiny pre (veľké) meškание v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich a uviedla, že jeden z predchádzajúcich letov bol zasiahnutý bleskom. To viedlo k potrebe prehliadky a po vykonaní letu predchádzajúcemu letu, ktorý predchádzalo letu žalobcu, k oprave lietadla, ktoré sa malo pôvodne použiť. Túto okolnosť žalobca v konaní na súde prvého stupňa výslovne poprel, súd prvého stupňa k tomu však nič nekonštatoval.

Žalobca však v konaní na súde prvého stupňa tvrdil aj to, že blesk nemôže aj tak odôvodňovať mimoriadnu okolnosť; inak ako pri zrážke s vtákom ide skôr o príznačné riziko pri prevádzke lietadla, keďže dochádza k interakcii medzi lietadlom a elektrickým poľom búrkového mraku, čo vedie k tomu, že lietadlo priťahuje blesky. V súvislosti s tým odkazuje žalobca na vedecké výskumy.

Objasnenie otázky, či blesk je v zásade spôsobilý k tomu, aby odôvodnil mimoriadnu okolnosť, je napriek nepreukázaným skutočnostiam v tomto bode pre odvolací súd už preto nevyhnutným predpokladom pre konkrétne vyriešenie prípadu, pretože v prípade zápornej odpovede na otázku, môže napadnutý rozsudok ihneď potvrdiť v zmysle, ktorý zamietá žalobu, bez toho, aby súdu prvého stupňa musel nariadiť ďalšie zisťovanie.

Vnútroštátny súd vychádza skôr z predpokladu, že v prípade blesku ide o mimoriadnu okolnosť v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich [omissis]. [omissis]

Odvolací súd zvažuje, že sa nasledovnými úvahami odkloní od svojej doterajšej judikatúry: Civilné letectvo prepravuje cestujúcich odjakživa pri používaní aerodynamického vztlaku; v skratke povedané využíva obtekanie krídel vzduchom. Z toho je možné usúdiť, že stav atmosféry je bežnou aktivitou leteckej dopravy. Nestále podmienky atmosféry, a tým aj blesky, by sa teda mohli pričítať do sféry leteckého dopravcu; s tým spojené poškodenie lietadla by sa svojou povahou alebo pôvodom týkali bežnej aktivity leteckého dopravcu a tým odlišovali od zrážky s vtákom (pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 4. mája 2017 vo veci C-315/15 *Pešková a Peska*, bod 24).

V súvislosti s tým, že podľa okolností sú nevyhnutné prírodovedecké dôkazy, ktorými by odvolací súd po zrušení napadnutého rozsudku mal poveriť súd prvého stupňa, objasnenie Súdny dvorom Európskej únie si vyžaduje to, či blesk v zásade môže viesť k mimoriadnej okolnosti v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich.

O tretej otázke:

Žalovaná sa vo svojom odvolaní bráni proti právnemu názoru súdu prvého stupňa, neuviedla však žiadne tvrdenia k prípadnej zmene rezervácie žalobcu. Odvolateľka namieta argumentáciu súdu prvého stupňa, a síce, že uviedla dostatočné tvrdenia k prijateľnému opatreniu: aby zabránila meškaniu letu OE 105, vymenila pôvodné lietadlo a k dispozícii dala náhradné lietadlo z vlastnej flotily. Tým let, aj keď s meškaním, uskutočnila. V prípade meškania nemohla zmena rezervácie už ako logický následok predstavovať ekonomicky prijateľné opatrenie, keďže by to malo za následok, že meškajúci let by následne musel byť uskutočnený bez cestujúcich, keďže všetkým cestujúcim, ktorí mali byť prepravení týmto letom, by bola predtým zmenená rezervácia.

Žalobca sa pri tomto stanovisku, ako aj súd prvého stupňa, dovoľáva právneho názoru Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku z 11. júna 2020 vo veci C-74/19

Transportes Aéreos Portugueses, podľa ktorého letecký dopravca musí použiť všetky prostriedky, ktoré má k dispozícii, na zabezpečenie primeraného a uspokojivého presmerovania cestujúcich, ako zrušených, tak aj meškajúcich letov pri najbližšej príležitosti, medzi ktoré patrí aj hľadanie ďalších priamych alebo nepriamych letov prevádzkovaných prípadne aj inými leteckými dopravcami patriacimi alebo nepatriacimi do tej istej aliancie leteckých spoločností, ktoré by mali pri prilete menšie meškanie než nasledujúci let dotknutého leteckého dopravcu (rozsudok *Transportes Aéreos Portugueses*, bod 59). [omissis] Odvolateľka sa naopak bližšie nezaobrá touto argumentáciou a očividne zastáva názor, že v prípade meškajúceho uskutočnenia letu náhradným lietadlom sú prijaté všetky prijateľné opatrenia.

Predmetný skutkový stav sa značne odlišuje od toho, ktorý bol predložený Súdnemu dvoru Európskej únie vo veci C-74/19. Tam šlo o to, že cestujúci v dôsledku meškania nemohol stihnúť svoj prípojný let a tak svoje cieľové miesto dosiahol s veľkým meškaním; zmena rezervácie zmeškaného prípojného letu na náhradný spôsob prepravy bola preto rovnako nevyhnutná. Súdny dvor Európskej únie objasnil požiadavky práva Únie na takúto zmenu rezervácie.

V predmetnom prípade mohla žalovaná žalobcu prepraviť rezervovaným letom, aj keď s veľkým meškaním; zmena rezervácie nebola nevyhnutná. Pre žalobcu však na konkrétnom leteckom spojení existovala iná možnosť, aby cieľové miesto dosiahol síce rovnako s veľkým meškaním, avšak podstatne skôr ako s meškajúcim letom žalovanej, ktorú však žalovaná žalobcovi neponúkla, túto možnosť využil z vlastnej iniciatívy.

Odvolací súd zastáva stanovisko, že konkrétna zmena rezervácie by bola ekonomicky prijateľná a organizačné náklady predpokladateľné. Táto argumentácia je podľa názoru odvolacieho súdu správna len pri posúdení jednotlivého cestujúceho. Zmena rezervácie všetkých cestujúcich na let (prípadne viaceré lety), ktorý sa vykonal skôr a skôr pristál v cieľovom mieste by celkovo mohla byť neprijateľná. V tejto súvislosti sa konkrétna situácia odlišuje od tej, ktorá je základom rozsudku *Transportes Aéreos Portugueses*, keďže tam šlo o zmenu rezervácie jednotlivého cestujúceho na celkom určitý prípojný let a nie o zmenu rezervácie všetkých cestujúcich, ktorí museli čakať na meškajúce náhradné lietadlo. Otázka, ktorú má odvolací súd vyriešiť, nie je teda Súdnym dvorom Európskej únie, najmä nie tvrdeniami v rozsudku *Transportes Aéreos Portugueses*, úplne objasnená. Kedy je v prípade meškania letu zmena rezervácie pre leteckého dopravcu neprijateľná, pretože od neho vyžaduje už neúmernú obeť, si vyžaduje bližšie objasnenie Súdnym dvorom Európskej únie.

Vyriešenie všetkých otázok je pre odvolací súd nevyhnutné, aby mohol o odvolaní s konečnou platnosťou rozhodnúť. Podľa toho, či cestujúci patrí do pôsobnosti nariadenia, je potrebné napadnutý rozsudok buď ihneď zmeniť v tom zmysle, že sa žalobný návrh zamietne, alebo prichádza do úvahy ďalšie preskúmanie (prvá otázka). Ak v prípade blesku nejde o mimoriadnu okolnosť, napadnutý rozsudok sa určite potvrdí (druhá otázka). Podľa toho, či sa leteckému dopravcovi podarí

preukázať, že už meškajúcim vykonaním [letu] náhradným lietadlom nasadil všetky prijateľné opatrenia, sa napadnutý rozsudok buď potvrdí, alebo zmení v zmysle zamietnutia žaloby (tretia otázka).

[*omissis*]

PRACOVNÝ DOKUMENT